

Nr 846

Av herr **Wikström**, om medborgarvittnen vid polisförhör, m. m.

(Lika lydande med motion nr 990 i Andra kammaren)

Att en person som kallas till förhör får en i alla avseenden korrekt behandling är av vital betydelse för individens rättsskydd. För polisens arbetsmöjligheter är det också väsentligt att sådana former skapas som gör att polismännen löper minsta möjliga risk att bli utsatta för falska beskyllningar för ett felaktigt uppträdande.

I rättegångsbalkens bestämmelser om förundersökning finns ett stadgande om att ett av undersökningskraven är att ett anmodat trovärdigt vittne såvitt möjligt skall närvara vid förhör, under förutsättning att den misstänkte inte själv önskar att ingen utomstående skall vara närvarande. I en stor del av landet har denna bestämmelse ej kunnat tillämpas men i Storstockholmsområdet har man ofta inkallat en polisman. På grund av polisens stora arbetsbörda kan denne person emellertid inte övervara själva förhöret på annat sätt än genom att syssla med egna göromål i ett angränsande rum med dörren öppen in till det rum i vilket förhöret äger rum. Ett sådant förfarande torde vara stridande mot grundtanken bakom ovannämnda bestämmelse.

Man kan inte påräkna att uppgiften som vittne vid förhör skall kunna fullgöras genom frivilliga insatser. Samhället måste engagera sig djupare i denna verksamhet än genom att endast tillhandahålla ett lagstöd.

I Göteborg anser de kommunala myndigheterna att denna verksamhet är betydelsefull. Man har därför infört s. k. medborgarvittnen som utses av stadsfullmäktige för att en dag per månad tjänstgöra som förhörsvittnen i den mån sådant anses vara erforderligt eller den misstänkte eljest önskar att förhöret skall övervaras av en oväldig person. Dessa personer arvoderas av kommunen med ett belopp som motsvarar vad som utgår i ersättning till nämndemän.

Då emellertid ansvaret för rättsväsendet numera i det närmaste helt övergått till staten, synes det inte längre kunna anses vara naturligt att dessa förtroendemän ersättes av kommunen. Denna uppgift måste det anses åligga staten att svara för.

Tid efter annan framkommer det i massmedier och från enskilda påstående om att det förekommer misshandel av misstänkta och gripna på vissa polisstationer. Det finns skäl att ställa sig starkt skeptisk till dessa beskyllningar mot poliskåren. Emellertid finns det anledning att söka skapa möjligheter för att på ett någorlunda objektivt sätt få inblick i vad

som förekommer i slutna enheter. Detta är viktigt både för allmänhetens fortsatta förtroende för poliskåren, för den enskildes rättssäkerhet och givetvis även för poliskåren. Offentlig insyn användes på många områden för att tillförsäkra medborgarna ett så stort mått av rättssäkerhet som möjligt.

Enligt min uppfattning bör man medverka till att allmänhetens välmotiverade förtroende för polismyndigheterna upprätthålles och fördjupas. Representanter för medborgarna skulle kunna få behörighet att när som helst få tillträde till de lokala och centrala polisstationerna och därvid ha rätt att se samtliga lokaler på stationen inklusive arrester. Härigenom skulle man öka förutsättningarna för att eventuella övergrepp blir uppmärksammade och därigenom också förstärka den avhållande inverkan som en sådan insynsfunktion ger upphov till. En ökad insyn av detta slag genom särskilda representanter för allmänheten skulle säkerligen bidra till att allmänhetens förtroende för polisens verksamhet ökade. En insyn enligt ovanstående förslag har även den goda effekten att den i likhet med vad som måste anses vara *en* av förhörsvittnenas avsedda funktioner medverkar till att ge polisen möjligheter att med hjälp av uppgifter från utomstående personer gendriva de många *falska* beskyllningar om maktmissbruk som denna för samhället så betydelsefulla yrkesgrupp utsätts för.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag om medborgarvittnen samt förslag om åtgärder för ökad offentlig insyn i verksamheten på polisstationerna i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 28 januari 1970

Jan-Erik Wikström (fp)

Nr 847

Av herr Akesson, m. fl., om en översyn av lagen om försäkringsavtal.

(Lika lydande med motion nr 989 i Andra kammaren)

Stockholm den 28 januari 1970

Sten Akesson (fp) Ernst W. Olsson (cp) N. Yngve Nilsson (m)
